

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра організації обліку та аудиту

Полев Владислав Вікторович

УДК: 657

**«МЕТОДИКА Й ОРГАНІЗАЦІЯ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЬ
НАЯВНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЗАПАСІВ
БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ»**

*Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність «Облік і оподаткування»*

Автореферат

*дипломної роботи на здобуття
кваліфікації магістра з обліку і оподаткування*

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі організації обліку та аудиту факультету обліку та фінансів Полтавської державної аграрної академії

Науковий керівник *кандидат економічних наук, доцент,
Романченко Юлія Олександрівна,
доцент кафедри організації обліку та аудиту,
Полтавська державна аграрна академія*

Рецензент *кандидат економічних наук, доцент,
Яловега Людмила Василівна,
доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Полтавська державна аграрна академія.*

*Захист відбудеться 18 грудня 2018 р. о 9³⁰ годині на засіданні
екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди,
1/3, навчальний корпус 4, аудиторія ____.*

*Відповідальний
за нормо-контроль*

С. В. Тютюнник

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У процесі діяльності бюджетних установ у складі інших їхніх оборотних активів у кругообігу беруть участь запаси - комплексна категорія, певна частина об'єктів якої з очікуваним терміном використання, що становить один рік, забезпечує функціонування зазначених суб'єктів господарювання протягом року, а решта виступає результатом специфічних для бюджетних установ видів діяльності з виготовлення продукції.

Удосконалення бухгалтерського обліку запасів, посилення його контрольних функцій за фінансово-господарською діяльністю установ – це основа дотримання фінансово-бюджетної дисципліни.

Особливої актуальності набуває вдосконалення методики обліку та контролю формування та використання запасів через призму впровадження національних стандартів обліку в державному секторі, імплементації міжнародних стандартів у вітчизняне законодавче поле. Висока якість облікової інформації створює умови ефективної реалізації всіх без винятку функцій управління суб'єктами державного сектору.

Над темою бухгалтерського обліку запасів бюджетних організацій працювало багато відомих вчених. Великий внесок у розвиток цього напрямку зробили П. Атамас, Ф. Бутинець, Р. Дзюга, А. Дідик, Т. Канєва, В. Лемішовський, В. Матвєєва, С. Свірко та інші.

Отже, подальші дослідження обліку та контролю операцій із запасами бюджетних організацій потребують вдосконалення та апробацій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження обрана і виконана у відповідності з програмою науково-дослідних робіт кафедри організації обліку та аудиту за темою: «Науково-методичні засади розвитку обліку та аудиту в умовах євроінтеграційних процесів».

Мета і завдання дослідження. Метою дипломної роботи є вивчення теоретичних та методичних аспектів облікового відображення операцій із запасами в бюджетних установах та визначення шляхів удосконалення обліково-аналітичної роботи.

Для досягнення зазначеної мети в роботі вирішувались наступні завдання:

- визначення економічної сутності запасів, їх оцінка та класифікація;
- висвітлення нормативної бази, яка регулює порядок обліку операцій з запасами в установах державного сектору;
- аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетної установи;
- висвітлення облікової політики суб'єкта державного сектору;
- визначення порядку документального оформлення господарських операцій щодо наявності та руху запасів;
- висвітлення особливостей методики обліку придбання та списання запасів у бюджетних установах;
- розгляд автоматизованої обробки облікової інформації в установі;
- визначення мети, завдання та методики контролю операцій з

виробничими запасами, опрацювання результатів контрольних заходів.

Наукове і практичне значення. Розробка рекомендацій, втілення яких в практику обліково-аналітичної роботи підприємства, сприятиме поліпшенню стану організації обліку та контролю запасів бюджетних установі.

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є теоретико-методичні засади та практичні аспекти обліку виробничих запасів у державному секторі. Предметом дослідження є організаційні й методичні питання щодо обліку наявності та руху запасів на матеріалах квартирно-експлуатаційного відділу м. Полтава (далі - КЕВ м. Полтава).

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою кваліфікаційного дослідження є положення діалектичного методу пізнання економічних явищ і категорій та системний підхід до розкриття економічної сутності запасів, методики їх обліку та контролю. При вивченні окремих питань застосовувались наукові методи пізнання: методи індукції та спостереження - для збору, систематизації і обробки інформації для проведення дослідження; дедуктивний та графічного зображення даних - у процесі теоретичного осмислення проблем; аналізу і синтезу - для поєднання різних складових економічних явищ в єдиному процесі; моделювання, групування, узагальнення та порівняння – з метою розробки пропозицій щодо вдосконалення організації і методики обліку та контролю запасів. Обробка даних здійснювалася за допомогою персонального комп'ютера з використанням пакета Excel.

Наукова новизна одержаних результатів. Науковою новизною характеризуються наступні результати виконаних досліджень у дипломній роботі:

- узагальнено теоретичні аспекти методології обліку та контролю запасів бюджетної установи;
- уточнено економічну сутність, визнання та класифікацію запасів за результатами імплементації міжнародних і національних стандартів обліку;
- запропоновано впровадження двох облікових регламентів: наказу про організацію обліку та облікову політику, що вимагають національні стандарти обліку в державному секторі;
- доведено необхідність створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документу;
- запропоновано форму документа, яка б використовувалася в установі при проведенні контрольних заходів для поліпшення внутрішнього контролю за формуванням облікової та звітної інформації щодо запасів бюджетних установ;
- набула подальшого розвитку методика облікового відображення запасів бюджетних установ та техніка проведення їх контролю.

Практичне значення одержаних результатів. Розробка рекомендацій, втілення яких в обліково-аналітичну практику бюджетної установи, сприятиме удосконаленню організаційно-методичних аспектів обліку та поліпшенню системи контролю запасів бюджетної установи.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломного

дослідження пройшли апробацію шляхом обговорення і дістали схвальну оцінку науковців на засіданнях кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії, а також на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» (м. Полтава, 26 жовт. 2017 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» (м. Полтава, 20 квіт. 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Управління розвитком соціально-економічної систем» (м. Харків, 8 – 9 лист. 2018 р.).

Публікації. Основні положення дипломної роботи опубліковано в наукових працях загальним обсягом 0,5 др. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Структура і зміст дипломної роботи відповідає її цільовій спрямованості, визначеним завданням і складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел, що нараховує 63 найменування, містить 9 таблиць та 11 рисунків. Основний зміст роботи викладено на 104 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** визначено актуальність теми дипломного дослідження, сформульовано мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, відображено наукову новизну і практичну цінність одержаних результатів, наведено дані про апробацію основних положень і висновків та відомості про публікації за темою, окреслено особистий внесок здобувача.

У першому розділі – **«Науково-теоретичні аспекти обліку запасів бюджетних установ»** – розглянуто теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «запаси», визначено порядок оцінки та класифікацію запасів, проаналізовано нормативно-законодавче забезпечення та визнане шляхи удосконалення обліку запасів у державному секторі.

Для здійснення господарської діяльності заклади Міністерства оборони України повинні мати речові засоби, які являють собою певні матеріальні виробничі ресурси. Матеріальні ресурси є засобами виробництва продукції, надання послуг чи виконання робіт, які включають засоби праці і предмети праці. Поняття матеріальних запасів слід відрізнити від поняття матеріальних ресурсів, яке є більш загальним ніж матеріальні або виробничі запаси. В теоретичному розумінні матеріальні запаси є предметами праці, які одноразово використовуються у виробничому процесі, свою вартість відразу переносять на готову продукцію. В бухгалтерському обліку більшість предметів праці вважаються виробничими запасами. Але поняття матеріальні і виробничі запаси є дискусійним і трактується в літературних джерелах неоднозначно.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси» (далі - НП(С)БОДС № 123 «Запаси»), затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 р. № 1202, визначає методологічні засади формування у

бухгалтерському обліку інформації про запаси в бюджетних установах.

Запаси - це оборотні активи у матеріальній формі, які належать установі та забезпечують її функціонування (або перебувають у процесі виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг) і будуть використані, як очікується, протягом одного року.

Згідно п. 4 р. II НП(С)БО 123 «Запаси» первісна вартість – це вартість, за якою придбані (отримані) або виготовлені запаси зараховуються на баланс.

Первісна вартість запасів в установах бюджетної сфери формуються по-різному, залежно від того, як вони потрапили в установу (рис. 1.1).

Як найшли запаси	Придбано за плату	Собівартість, яка складається із фактичних витрат, перелічених у п. 8 р. II НП(С)БОДС 123	
	Отримано безкоштовно від	фізичних та юридичних осіб	Справедлива вартість на дату одержання з <u>урахуванням витрат, передбачених п. 8 р. II НП(С)БОДС 123</u> (п. 5 р. II НП(С)БОДС 123)
		суб'єктів держсектору	Балансова вартість запасів установи, яка їх передала, з <u>урахуванням витрат, передбачених п. 8 р. II НП(С)БОДС 123</u> (п. 6 р. II НП(С)БОДС 123)
	Виготовлено власними силами бюджетної установи	Виробнича собівартість (визначається за відповідними нац. стандартами в держсекторі) (п. 10 р. II НП(С)БОДС 123)	
	Придбані в результаті обміну на інші запаси	Балансова вартість переданих запасів (п. 12 р. II НП(С)БОДС 123)	
	Окремі категорії запасів		
	Запаси, щодо яких на момент оприбуткування неможливо достовірно визначити вартість	Справедлива вартість із подальшим коригуванням до первісної вартості (п. 10 р. II НП(С)БОДС 123)	
	Запаси, на створення й випуск яких держава має виняткове право (поштові марки, бланки цінних паперів тощо)	Вартість їх виготовлення, друкування, картування тощо (абз. 2 п. 4 р. II НП(С)БОДС 123)	

Рис. 1. Формування первісної вартості запасів за НП(С)БОДС 123 «Запаси»

Оцінка вибуття запасів може здійснюватися за методами: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості;

собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО).

Дійсно, ринкові відносини вимагають перегляду системи бухгалтерського обліку. Далі у табл. 1 визначимо особливості застосування кожного із методів оцінки вибуття запасів.

Таблиця 1

Методи оцінки вибуття запасів бюджетної установи

Назва методу	Суть методу	Призначення методу
Ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів	Передбачає ведення окремого обліку за кожним видом запасів і списання їх за фактичною собівартістю, яка склалася на момент придбання	За цим методом оцінюються запаси, які відпускаються для виконання спеціальних замовлень і проектів, а також запаси, які не замінюють один одного
Середньозваженої собівартості	<p>Оцінка проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця й вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів. Тобто середньозважену собівартість одиниці запасів, що вибули, можна визначити за такою формулою:</p> $C_c = \frac{B_{Зпоч} + B_{Зміс}}{K_{Зпоч} + K_{Зміс}},$ <p>де C_c - середньозважена собівартість одиниці запасів, що вибули; $B_{Зпоч}$ - вартість залишку запасів на початок місяця; $B_{Зміс}$ - вартість запасів, отриманих протягом звітного місяця; $K_{Зпоч}$ - кількість запасів на початок місяця; $K_{Зміс}$ - кількість запасів, одержаних протягом звітного місяця</p>	Застосовується при значному коливанні цін на одні й ті ж види запасів протягом місяця, у результаті чого виникає потреба у визначенні середньої ціни для подальшого списання матеріальних цінностей
Собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО)	Ґрунтується на припущенні, що запаси використовуються у тій послідовності, у якій вони надходили до установи (відображені у бухгалтерському обліку). Тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів	Найчастіше використовується суб'єктами господарювання, діяльність яких пов'язана з використанням запасів, які швидко псуються чи втрачають свої властивості

У бюджетних установах для обмеження облікової номенклатури матеріалів та спрощення їх обліку однорідні та подібні за якісними ознаками

матеріали можуть об'єднуватися під одним номенклатурним номером.

Для удосконалення організації облікового процесу в установі пропонуємо для уникнення помилок і порушень при зборі і реєстрації оперативних фактів, запасів, що підлягають обліку, розробити детальні інструкції конкретним виконавцям про порядок і терміни реєстрації даних, а також використовувати систему заохочень і покарань при виконанні виконавцями своїх обов'язків. Наприклад, це можна оформити у вигляді виписки з графіку документообороту. Потрібно використання в обліку уніфікованих форм документації.

Крім того, вважаємо за доцільне:

- створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документу;
- видання розпорядчої документації за визначенням кола осіб, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції і мають право підпису первинних документів;
- зазначення у посадовій інструкції необхідності оформлення документації з обліку запасів та ступеню відповідальності працівника бухгалтерії;
- перевірка службами внутрішнього контролю дотримання законодавства в частині організації документування операцій пов'язаних з обліком запасів.

Проведення контрольних заходів нефіскального характеру (внутрішній аудит, звірки, інвентаризації) знижує ризик неефективної системи збору і реєстрації оперативного факту.

Для поліпшення внутрішнього контролю за формуванням облікової та звітної інформації щодо запасів бюджетних установ пропонуємо запровадити форму документа, яка б використовувалася в установі при проведенні контролю запасів (рис. 2).

Назва установи _____				
Період перевірки _____				
Звірка залишків запасів станом на _____				
Код рахунку	Залишок по книзі складського обліку	Залишок по меморіальному ордеру	Відхилення	Причини відхилень
1	2	3	4	5
Разом				
Склав _____				
Перевірив _____				

Рис. 2. Форма документа для контролю запасів

Правильно організований бухгалтерський облік повинен мати таку

систему рахунків, яка б достатньою мірою відображала і характеризувала всю господарську діяльність з вимушеною конкретизацією.

У другому розділі – **«Фінансово-економічна характеристика діяльності бюджетної установи»** – викладено результати фінансово-економічного аналізу досліджуваної бюджетної установи, який дозволяє стверджувати, що установа має високий рівень фінансової стійкості за показниками структури джерел формування капіталу.

Аналіз являється невід’ємною частиною процесу прийняття рішень в системі управління бюджетною установою. майно КЕВ м. Полтава складається з нефінансових та фінансових активів, вартість якого протягом 2015 - 2017 рр. збільшилась на 67,1 %. Вартість нефінансових активів підвищилась на 67,0 %, а їх частка в структурі майна є незмінною. Найбільшу частку серед нефінансових активів мали основні засоби, вартість яких протягом досліджуваного триріччя збільшилась на 67,2 %. Вартість запасів в цілому в установі протягом 2015 – 2017 рр. зменшилась на 29,3 %. В структурі власного капіталу значна частка належить внесеному капіталу, вартість якого протягом досліджуваного періоду збільшилась на 67,2 %.

Фінансовий результат на кінець 2017 р становить 7041634,00 грн, що перевищує показник 2015 р. на 71,8 %. Зобов’язання КЕВ м. Полтава зменшились за досліджуваний період на 51,1 % та представлені в балансі виключно поточними зобов’язаннями за внутрішніми розрахунками. Серед власних надходжень найбільшу частку мають доходи від додаткової (господарської) діяльності, які у звітному 2017 р. склали 2592188,85 грн, що на 22,7 % більше ніж у базовому 2015 р.

У третьому розділі – **«Методика та організація бухгалтерського обліку запасів у бюджетних установах»** - розглянуто облікову політику бюджетної установи; висвітлено організацію документального забезпечення обліку запасів; методику аналітичного та синтетичного обліку запасів, розкриття інформації у фінансовій звітності установи, висвітлено питання автоматизації обліку.

Облікова політика повинна забезпечити цілісність бухгалтерського обліку і тому має охоплювати всі аспекти облікового процесу: методичний, технічний та організаційний. На підставі проведеного дослідження можна зробити висновки, що із метою удосконалення організації обліку у бюджетних установах, необхідно: у додатках до наказу про організацію обліку в бюджетній установі наводити форми документів, які нормативними документами не передбачено. Зразки зазначених форм та порядків, мають бути наведені у додатках до Наказу про облікову політику бюджетної установи. Вважаємо за доцільне, правила та графік документообігу затверджувати окремим наказом бюджетної установи.

В обліковій політиці КЕВ м. Полтава щодо обліку запасів рекомендуємо визначити наступні питання (табл. 2).

Оптимально сформована облікова політика дозволить створити ефективну систему бухгалтерського обліку та контролю, як елемента управління суб’єктом державного сектору.

Вибір елементів облікової політики щодо обліку запасів на етапах її формування

Етап	Сутність етапу
Визначення одиниці аналітичного обліку запасів	<p>Одиницею обліку запасів згідно з НП(С)БО 123 можуть бути: найменування або однорідна група (вид). Виходячи з особливостей бюджетної установи, можуть бути встановлені декілька підходів до визначення одиниць бухгалтерського обліку запасів.</p> <p>Наприклад, установлюється одиниця бухгалтерського обліку - найменування для всіх запасів, окрім таких однорідних груп, як «дизпаливо», «автобензин» і т. п.</p> <p>На практиці ця ситуація виникає в невеликих бюджетних установах, які отримують такі запаси за різними сортами, при цьому умов окремого зберігання кожного виду немає. Практично такі запаси зберігаються в одній ємності і проводиться заправка автомашини сумішшю з відображенням у подорожньому листі запису «Дизпаливо» без зазначення типу, сорту.</p> <p>Бухгалтерський облік здійснюватиметься за єдиною групою з визначенням середньозваженої ціни, яку доцільно визначати на дату кожної операції.</p> <p>Також в обліковій політиці головного розпорядника бюджетних коштів можуть бути відображені вартісні оцінки запасів, які надходять у результаті їх внутрівідомчого переміщення. Згідно з п. 6 розд. II НП(С)БО 123 первісна вартість таких запасів має дорівнювати їх балансовій вартості організації, яка їх передала.</p>
Облік запасів за місцями зберігання	Визначається порядок обліку запасів за місцями зберігання в матеріально відповідальних осіб. Такий порядок обліку встановлюється бюджетною установою самостійно
Вибір методу оцінки вибуття запасів	<p>Вибуття запасів оцінюють за одним з трьох методів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів (у тому числі для активів, отриманих у результаті внутрівідомчої передачі); 2) середньозваженої собівартості; 3) собівартості перших за часом надходження запасів (метод ФІФО). <p>Той чи інший метод оцінки вибуття запасів визначають рішенням головного розпорядника бюджетних коштів</p>
Облік транспортно-заготівельних витрат і їх розподіл	<p>Визначають порядок обліку транспортно-заготівельних витрат:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) узагальнення на окремому субрахунку; 2) облік на окремому аналітичному субрахунку за окремими групами запасів (при доставці декількох найменувань, груп і видів запасів). <p>Метод обліку і порядок розподілу транспортно-заготівельних витрат у вартості запасів визначається головним розпорядником бюджетних коштів</p>

Важливим аспектом облікової роботи є розробка схеми руху облікової інформації у процесі обліку надходження запасів (рис. 4).

Загальну схему руху носіїв облікової інформації з вибуття виробничих запасів унаочнює рис. 5.

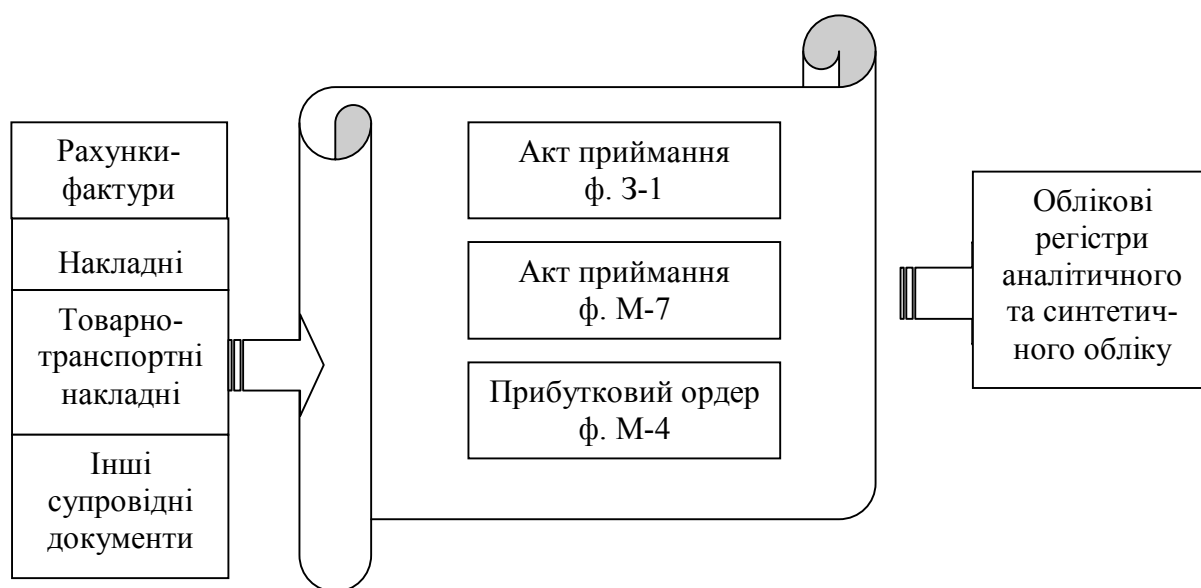

Рис. 4. Схема руху облікової інформації щодо надходження запасів

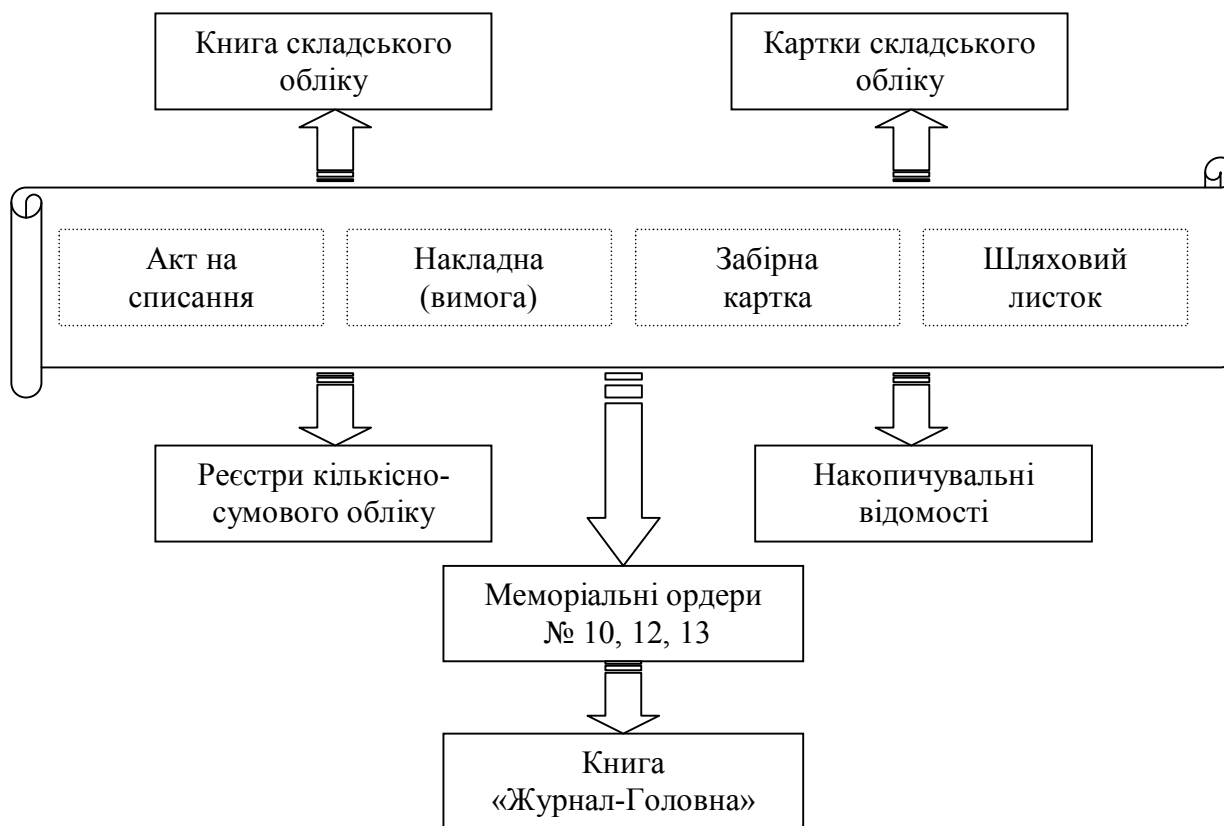

Рис. 5. Схема руху облікової інформації щодо вибуття запасів

Кореспонденцію рахунків з обліку придбання запасів в КЕВ м. Полтава,

які передбачені оновленою методикою обліку з використанням нового плану рахунків з початку 2017 р., наведено в табл. 4.

Таблиця 3

Кореспонденція рахунків з обліку придбання виробничих запасів

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
	дебет	кредит	
1. Оприбутковано запаси, придбані за плату: - з попередньою оплатою;	1511 - 1518	2113	1700,00
- з наступною оплатою;	1511- 1518	6211, 6415	1700,00
- підзвітною особою.	1511 - 1518	2116	1700,00
2. Відображено ПДВ: - якщо установа не є платником ПДВ	1511 – 1518	2113, 6211, 6415, 2116	340,00
- якщо устнова – платник ПДВ: зараховано суму ПДВ до податкового кредиту на підставі зареєстрованої в ЄРПН	6311	2113, 6211, 6415, 2116	340,00
3. Відображено вартість інших витрат, пов'язаних з доведенням заасів до придатного до використання стану, зазначених у п. 8 розд. II НС(П)БОДС 123 «Запаси».	1511 – 1518	2113, 6211, 6415, 2116	250,00

Кореспонденцію рахунків з обліку безоплатного отримання запасів представлено в табл. 4.

Таблиця 4

Кореспонденція рахунків з обліку безоплатного отримання виробничих запасів

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
	дебет	кредит	
1. Оприбутковано отримані запаси зі операціями з внутрішньовідомчого передання	1511 - 1518	6611	2700,00
2.1. Оприбутковано запаси, отримані як гуманітарна (спонсорська) допомога, дарунок, безповоротна допомога	1511- 1518	2117, 6415	1450,00
2.2. Одночасно відображено дохід у вигляді благодійної допомоги на підставі виписки зі спеціального рахунку (крім того, надано до оргінів Казначейства Довідку про надходження в натуральній формі)	2313	7511	14500,00
2.3. Одночасно відображено касові видатки.	1511 – 1518	2113, 6211, 6415, 2116	1450,00
3.1. Оприбутковано запаси, виявлені як надлишки під час інвентаризації	1511 – 1518	2117, 6415	4100,00
3.2. Одночасно відображено безоплатне надходження запасів на підставі виписки з реєстраційного рахунку (крім того, надано до оргінів Казначейства Довідку про надходження в натуральній формі)	2313	7211	4100,00
3.3. Одночасно відображено касові видатки.	2117	2313	4100,00

Відповідно до Інструкції про форми меморіальних ордерів бюджетних

установ та порядок їх складання № 68 від 27.08.2000 р. синтетичний облік операцій щодо руху малоцінних і швидкозношуваних предметів ведеться в накопичувальній відомості про вибуття та переміщення МШП ф. № 439 - меморіальний ордер № 10. Форма використовуються для обліку вибуття та переміщення до інших установ, організацій та матеріально відповідальних осіб малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Таблиця 5

Кореспонденція рахунків з обліку витуття виробничих запасів

Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
	дебет	кредит	
1. Вибуття запасів у випадках, передбачених законодавством (крім отриманих за операціями з внутрівідомчої передачі запасів), видача зі складу в експлуатацію МШП або списання МШП, не введених в експлуатацію, які стали непридатними	8013, 8113, 8511	1511 - 1518	1800,00
3. За операціями з внутрівідомчої передачі запасів відображено суми переданих виробничих запасів та інших нефінансових активів (крім МШП)	2711	1511 - 1518	2570,00
3. Списання використаних виробничих запасів та інших нефінансових активів (крім МШП) суб'єктом державного сектору, що отримав їх за операціями з внутрівідомчої передачі запасів	6611	1511 - 1518	570,00
4. За операціями з внутрівідомчої передачі запасів відображено списання виробничих запасів та інших нефінансових активів (крім МШП)	8013	2711	1360,00
5. За операціями з внутрівідомчої передачі відображено суми переданих МШП (суб'єктом державного сектору, що передав) та видачу в експлуатацію і списання не введених в експлуатацію непридатних МШП	8013	1812	970,00
6. Списання запасів, використаних для створення інших активів власними силами	8113	1511 - 1518	455,00
7. Списання запасів внаслідок нестачі, у тому числі в межах установлених норм, а також нестач і втрат від псування матеріальних цінностей, віднесених на рахунок установи, придбаних у поточному році, у минулих роках за розрахунками з внутрівідомчої передачі запасів	8013, 8113, 5512, 2711	1511 - 1518	300,00
7.1. Якщо встановлено винних осіб, водночас проводяться записи на суму вартості відшкодування збитків, яка віднесена на рахунок винних осіб у частині: 7.а) витрат на відновлення (придбання)	2115	7111	500,00
7.б) перевищення, що підлягає перерахуванню до відповідного бюджету	2115	6312	200,00
7.2. Якщо винні особи не встановлені, на позабалансовому рахунку проводиться запис про відображення сум нестач матеріальних цінностей	073	-	300,00
8. Списання за розрахунком розподіленої величини ТЗВ (у разі їх узагальнення на окремому субрахунку обліку запасів) згідно з вимогами НП(С)БО 123	8013, 8113, 5512, 2711	1511 - 1518, 1814 - 1816	275,00

У четвертому розділі – «Контроль запасів бюджетних установ» –

визначено мету, завдання контролю запасів; висвітлено методику контролю, узагальнено результати контрольних заходів.

При здійсненні контролю повноти оприбуткування, стану збереження та використання придбаних (безкоштовно отриманих) запасів, предметом дослідження мають бути:

- кошторис доходів і видатків установи;
- договори, контракти, тендерна документація, інші документи, які підтверджують придбання (безкоштовне) отримання цінностей бюджетною установою;

- меморіальні ордери: № 4 «Накопичувальна відомість по розрахунках з іншими дебіторами», № 6 «Накопичувальна відомість по розрахунках з іншими кредиторами», № 10 «Накопичувальна відомість про вибуття та переміщення МШП», № 13 «Накопичувальна відомість витрачання матеріалів»;

- первинні документи: Акт про приймання матеріалів (форма № 3-1), Акт про приймання матеріалів (ф. М-7), Прибутковий ордер (форма № М-4), Акт списання (форма № 3-2), Забірна картка (форма № 3-5), відомість на поповнення (вилучення) постійного запасу інструментів (пристроїв) (форма № МШ-1), Картка обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-2), Акт вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів (форма № МШ-4) тощо.

При ревізії операцій з матеріальними цінностями центральне місце посідають два основних способи перевірки: фактична і документальна перевірки, які охоплюють систему органолептичних, розрахунково-аналітичних, документальних прийомів контролю та процедур узагальнення і реалізації його матеріалів. Тому важливе значення має правильне використання контролером процедур, пов'язаних з інвентаризацією виробничих запасів і МШП, а також розрахунків з постачальниками та перевірка документального обґрунтування операцій щодо надходження, використання ті іншого вибуття матеріальних цінностей.

ВИСНОВКИ

Дослідивши методику бюджетного обліку та контролю наявності та руху запасів на матеріалах КЕВ м. Полтава, зроблено наступні висновки:

1. Важливим елементом раціональної організації бухгалтерського обліку запасів є своєчасне і правильне оформлення господарських операцій первинними документами, правила застосування яких регламентуються Інструкцією про складання типових форм обліку та списання запасів бюджетних установ, затвердженою ДКУ № 130 від 18.12.2000 р., Положенням про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затвердженим МФУ № 88 від 24.05.1995 р. та іншими нормативними актами.

2. Майно КЕВ м. Полтава складається з нефінансових та фінансових активів, вартість якого протягом 2015 - 2017 рр. збільшилась на 67,1 %. Вартість нефінансових активів підвищилась на 67,0 %, а їх частка в структурі

майна є незмінною. Найбільшу частку серед нефінансових активів мали основні засоби, вартість яких протягом досліджуваного триріччя збільшилась на 67,2 %. Вартість запасів в цілому в установі протягом 2015 – 2017 рр. зменшилась на 29,3 %.

3. В структурі власного капіталу значна частка належить внесеному капіталу, вартість якого протягом досліджуваного періоду збільшилась на 67,2 %. Фінансовий результат на кінець 2017 р становить 7041634,00 грн, що перевищує показник 2015 р. на 2943707,01 грн, або на 71,8 %. Зобов'язання КЕВ м. Полтава зменшились за досліджуваний період на 51,1 % та представлені в балансі виключно поточними зобов'язаннями за внутрішніми розрахунками.

4. Серед власних надходжень найбільшу частку мають доходи від додаткової (господарської) діяльності, які у звітному 2017 р. склали 2592188,85 грн, що на 22,7 % більше ніж у базовому 2015 р.

5. Ефективне використання запасів є передумовою ефективного функціонування бюджетної установи. У процесі діяльності бюджетних установ у складі інших їхніх оборотних активів у кругообігу беруть участь запаси - комплексна категорія, певна частина об'єктів якої з очікуваним терміном використання, що становить один рік, забезпечує функціонування зазначених суб'єктів господарювання протягом року, а решта виступає результатом специфічних для бюджетних установ видів діяльності з виготовлення продукції.

6. Облікова політика щодо методів оцінки, обліку і контролю активних операцій та інших пасивних операцій ґрунтується на відповідних нормативних документах Держказначейства України. Як і система бухгалтерського обліку загалом, зазначена облікова підсистема потребує організації. Організація обліку запасів являє собою процес вибору й упорядкування способів і прийомів, обробки й видачі достовірної та своєчасної вихідної інформації про наявність, рух, зберігання, використання і вибуття матеріальних цінностей.

7. НП(С)БОДС 123 «Запаси» визначає чинні методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси в бюджетних установах. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору № 11 застосовуються суб'єктами державного сектору для відображення у бухгалтерському обліку інформації про запаси, визнані відповідно до НП(С)БОДС 123 «Запаси».

8. Для узагальнення інформації про факти діяльності установи та відображення в обліку господарських операцій із запасами передбачено рахунок 15 «Виробничі запаси», на якому обліковуються матеріальні цінності для забезпечення звичайної діяльності і досягнення поставленої мети, ік задоволення потреб установи, зокрема це продукти харчування, медикаменти, будматеріали тощо. За дебетом відображається надходження запасів з урахуванням витрат на їх придбання, зокрема суми ввізного мита, суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються суб'єкту державного сектору, транспортно-заготівельні витрати, витрати, які пов'язані із доведенням придбаних та безоплатно отриманих запасів до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях, передбачених НП(С)БОДС 123 «Запаси». За кредитом - вибуття запасів внаслідок продажу,

безоплатної передачі, використання для створення інших активів або неможливості отримання суб'єктом державного сектору надалі економічних вигод від їх використання тощо.

9. Під час придбання матеріальних цінностей важливо обирати постачальника з точки зору економічно вигідних умов з метою економії державних коштів. Тому чинним законодавством передбачено проведення тендерних процедур, в результаті яких слід обирати найбільш економічно вигідну тендерну пропозицію.

10. Для автоматизації обліку виробничих запасів у досліджуваній установі використовують програмний продукт «1С: Бухгалтерія 7.7. Конфігурація для бюджетних установ України», різноманітні та гнучкі можливості якої дозволяють використовувати її як достатньо простий та показовий інструмент бухгалтера та засіб повної автоматизації обліку.

11. Під час дослідження було розроблено модель контролю з питань збереження запасів, які включаються до ревізії фінансово-господарської діяльності та використання бюджетних коштів бюджетної установи. Перевірку цих питань доцільно проводити суцільним та вибіркоким способами, про що відмічено в розробленій програмі ревізії запасів досліджуваної установи.

12. Система фінансового контролю в досліджуваній установі націлена на пошук відхилень від встановлених норм і правил використання фінансових ресурсів, а також виявлення осіб, винних у допущених порушеннях.

13. Розробка ефективної системи управління матеріальними ресурсами дозволить господарюючому суб'єкту значно покращити свій фінансовий стан. І лише за допомогою контролю можна запобігти втратам або пошкодженню товарно-матеріальних цінностей і виявлення винних у збитках осіб. Аби вірно проводити контроль використання матеріалів, необхідно вивчити їх структуру, яка передбачає групування їх за економічним призначенням, виходячи з функціональної і технологічної ролі та значення у виробничому процесі і технологічними властивостями.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Полев В. В. Елементи облікової політики щодо запасів бюджетних установ / В. В. Полев, Ю. О. Романченко // «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством»: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 20 квіт. 2018 р.). - Полтава, 2018. – С. 151 – 153.

2. Полев В. В. Інвентаризація як основний метод контролю запасів бюджетної установи / В. В. Полев, Ю. О. Романченко // «Управління розвитком соціально-економічної систем»: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 8 – 9 лист. 2018 р.). – Харків, 2018. – С. 232-236.

3. Полев В. В. Методичні аспекти контролю запасів бюджетних установ / В. В. Полев, Ю. О. Романченко // Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу : зб. наук. пр. / ПДАА. – Вип. 17. Том 2. – Полтава, 2017 – С. 329 – 332.

4. Полев В. В. Оцінка та визнання запасів бюджетних установ / В. В. Полев, Ю. О. Романченко // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю» (м. Полтава, 26 жовт. 2017 р.). - Полтава, 2018. – С. 199 - 201.

АНОТАЦІЇ

Полев В. В. Методика й організація бухгалтерського обліку та контроль наявності та використання запасів у бюджетних установах. – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації «Магістр з обліку і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і оподаткування» спеціальності «Облік і оподаткування». – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

Робота присвячена вирішенню наукового завдання, яке полягає у висвітленні теоретико-методологічних положень і розробці практичних рекомендацій з удосконалення організації та методики обліку і контролю запасів у бюджетних установах.

У результаті дослідження узагальнено теоретичні аспекти обліку та аудиту запасів бюджетних установ; узагальнено теоретичні аспекти методології обліку та контролю запасів бюджетної установи; уточнено економічну сутність, визнання та класифікацію запасів за результатами імплементації міжнародних і національних стандартів обліку; запропоновано впровадження двох облікових регламентів: наказу про організацію обліку та облікову політику, що вимагають національні стандарти обліку в державному секторі; доведено необхідність створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документу; запропоновано форму документа, яка б використовувалася в установі при проведенні контрольних заходів для поліпшення внутрішнього контролю за формуванням облікової та звітної інформації щодо запасів бюджетних установ; набула подальшого розвитку методика облікового відображення запасів бюджетних установ та техніка проведення їх контролю.

Ключові слова: виробничі запаси, документування, запаси, звітність, облікова політика, елемент облікової політики, малоцінні швидкозношувані предмети, номенклатурний номер, рахунки обліку.

Polev V. V. Methodology and organization of accounting and control of the availability and use of reserves in budgetary institutions. - The manuscript.

Qualifying work for the qualification «Master in Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and taxation» in the specialty «Accounting and Taxation». - Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

The work is devoted to the solution of the scientific problem, which is to highlight theoretical and methodological provisions and develop practical

recommendations for improving the organization and methods of accounting and control of inventories in budgetary institutions.

As a result of the study, theoretical aspects of accounting and auditing of reserves of budgetary institutions are summarized; generalized theoretical aspects of the methodology of accounting and control of reserves of a budgetary institution; the economic essence, recognition and classification of stocks according to the results of the implementation of international and national accounting standards are specified; introduction of two accounting regulations: an order on the organization of accounting and accounting policies that require national accounting standards in the public sector; proved the necessity of creating schedules of document flow from inventory accounting and bringing to performers their functions when creating and verifying the original document; the form of the document that would be used at the institution for carrying out control measures for improvement of internal control over the formation of accounting and reporting information about the reserves of budget institutions was proposed; the method of accounting reflection of budgetary institutions reserves and the technique of their control was developed further.

Key words: production stocks, documentation, stocks, accounting, accounting policy, element of accounting policy, low value items, nomenclature number, accounting records.